

Odznaczeni Krzyżem Wolności i Solidarności

– Łódź, 15 października 2025 r. –

1. **Krzysztof Aleksander Felińczak** (ur. w 1958 r.) jako student Uniwersytetu Łódzkiego w 1981 r. brał udział w strajkach studenckich. Przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej został skierowany do 1 Warszawskiej Brygady Artylerii Armat w Węgorzewie (Jednostka Wojskowa nr 2568) pod pozorem ćwiczeń wojskowych, które odbył w okresie od 5 listopada 1982 r. do 10 stycznia 1983 r. Szkolenie poborowych w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.
2. **Mirosław Ignacy Masica** (ur. w 1952 r.) w dniu 13 maja 1982 r. wziął udział w piętnastominutowym strajku załogi Zakładów Urządzeń i Elementów Technicznych Przemysłu Lekkiego „ZUT” w Zgierzu. W ramach sankcji dyscyplinarnych wobec uczestników protestu sprawę skierowano do Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Zgierza, które 14 maja 1982 r. wymierzyło mu karę zasadniczą w postaci dwóch miesięcy aresztu oraz karę dodatkową, polegającą na podaniu orzeczenia do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie ogłoszeń w zakładzie pracy i Urzędzie Miasta Zgierza. 13 maja 1982 r. Mirosław Masica został zatrzymany, a od 15 maja do 13 lipca 1982 r. był osadzony w Zakładzie Karnym nr 2 w Łodzi.
3. **Paweł Antoni Nowak** (ur. w 1962 r.) był działaczem Konfederacji Polski Niepodległej i zakładowych struktur NSZZ „Solidarność” w Fabryce Maszyn Szklarskich „Vitroma” w Piotrkowie Trybunalskim. W styczniu 1982 r. powielił otrzymaną w miejscu pracy ulotkę, którą następnie umieścił w kilku miejscach publicznych w Moszczenicy. 28 stycznia 1982 r. został zatrzymany, a następnego dnia tymczasowo aresztowany na mocy postanowienia Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Łodzi. Wyrokiem z 2 marca 1982 r. Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy skazał go na rok pozbawienia wolności za sporządzenie i rozpowszechnianie w czasie obowiązywania stanu wojennego ulotek zawierających „kłamliwe” wiadomości, mogące wywołać niepokoje społeczne. 4 września 1982 r. kandydat do odznaczenia został warunkowo przedterminowo zwolniony z Aresztu Śledczego w Piotrkowie Trybunalskim i objęty dozorem kuratora sądowego. W latach 1982-1985 był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.
4. **Grzegorz Sandelewski** (ur. w 1956 r.) w latach 1982-1989 prowadził na terenie Łodzi działalność opozycyjną, zajmując się kolportażem książek (m.in. „Solidarność 1980-1981. Geneza i historia” Jerzego Holzera, „Opozycja węgierska 1980” Petera Szegedi, „Postępy sowietyzacji” Aleksandra Zinowiewa) oraz nielegalnej prasy, w tym „Biuletynu Łódzkiego”, „Wiadomości Wojennych”, „Oświaty Niezależnej”, „Tygodnika Mazowsze”. Sporządzał dokumentację fotograficzną spotkań dyskusyjnych z udziałem przedstawicieli struktur opozycyjnych organizowanych w kościele oo. jezuitów, mszy świętych w intencji Ojczyzny celebrowanych przez ojca Stefana Miecznikowskiego S.J. i rocznicowych uroczystości patriotycznych, m.in. na ulicy Wschodniej przed tablicą poświęconą Józefowi Piłsudskiemu. W maju 1989 r. wspierał finansowo strajkujących studentów Uniwersytetu Łódzkiego.
5. **Krzysztof Spalony** (ur. w 1954 r.) przed wprowadzeniem stanu wojennego był członkiem zakładowej struktury NSZZ „Solidarność” w Państwowym Ośrodku Maszynowym w Kaliszu.

Jako rezerwista został skierowany do 10 Batalionu Pontonowego w Rawiczu (Jednostka Wojskowa nr 1431) pod pozorem trzymiesięcznych ćwiczeń wojskowych, które odbył w okresie od 6 listopada 1982 r. do 2 lutego 1983 r. Szkolenie w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.

6. **Jerzy Stanisław Szmytko** (ur. w 1955 r.) przed 13 grudnia 1981 r. był działaczem zakładowych struktur NSZZ „Solidarność” w Przedsiębiorstwie Remontowo-Montażowym „Naftoremont” w Płocku. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w zbieraniu składek członkowskich na rzecz osób internowanych. W 1982 r. kolportował na terenie Płocka i PRM „Naftoremont” ulotki sygnowane przez podziemną „Solidarność” oraz ukrył maszynę do pisania i materiały związkowe. Pod pozorem trzymiesięcznych ćwiczeń rezerwy został skierowany do 19 Batalionu Saperów w Unieściu (Jednostka Wojskowa nr 3691), gdzie odbył czynną służbę w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. Szkolenie wojskowe w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.
7. **Konstanty Krzysztof Szwemberg** (ur. w 1946 r.) przed wprowadzeniem stanu wojennego był przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Wytwórni Filmów Fabularnych w Łodzi. Po 13 grudnia 1981 r. kontynuował działalność związkową, usiłował zorganizować protest pracowników i podjął próbę utworzenia nielegalnej grupy dyskusyjnej złożonej z przedstawicieli zawieszonych „Solidarności”. W związku z powyższym 10 maja 1982 r., na mocy decyzji z 9 maja 1982 r. o internowaniu, został osadzony w Ośrodku Odosobnienia w Łowiczu, gdzie przebywał do 12 lipca 1982 r. W latach 1986-1988 był objęty zakazem wyjazdów zagranicznych. Od 1982 r. do 1990 r. podlegał inwigilacji ze strony Służby Bezpieczeństwa.
8. **Roman Czesław Szymorek** (ur. w 1954 r.) od maja 1982 r. do sierpnia 1983 r. był zaangażowany w działalność opozycyjną na terenie Pabianic w ramach podziemnej struktury NSZZ „Solidarność”. Współpracował z niezależnym wydawnictwem Pro Patria, uczestnicząc w drukowaniu pism: „CDN”, „Trybuna”, „Robotnik”, „Metody” oraz powielaniu plakatów. Na potrzeby wydawnictwa udostępniał swoje mieszkanie przy ul. Kościuszki w Pabianicach, w którym odbywał się druk podziemnych gazetek, a sprzęt i materiały poligraficzne ukrywał na strychu.
9. **Jan Zbigniew Zabora** (ur. w 1948 r.) od 1980 r. działał w strukturach NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Sprzętu Oświetleniowego „Polam” w Gostyninie. Po wprowadzeniu stanu wojennego i zawieszeniu związku manifestował poparcie dla niego poprzez noszenie znaczka z logo „Solidarności”, drukował i rozpowszechniał ulotki, inicjował akcje protestacyjne oraz zorganizował zbiórkę pieniędzy w celu wsparcia dyscyplinarnie zwolnionej z zakładu działaczki „Solidarności”. W związku z powyższym jako rezerwista został skierowany na ćwiczenia wojskowe, które odbył w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. w 19 Batalionie Saperów w Unieściu (Jednostka Wojskowa nr 3691). Szkolenie wojskowe w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.

10. **Krzysztof Józef Ziemian** (ur. w 1962 r.) przed wprowadzeniem stanu wojennego był etatowym pracownikiem Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej. Przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej został skierowany do 1 Warszawskiej Brygady Artylerii Armat w Węgorzewie (Jednostka Wojskowa nr 2568) pod pozorem ćwiczeń wojskowych, które odbył w okresie od 5 listopada 1982 r. do 10 stycznia 1983 r. Szkolenie poborowych w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.

pośmiertnie:

1. **Andrzej Adamski** (1952-2019) działał w strukturach NSZZ „Solidarność” w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Płocku, gdzie współredagował audycje o tematyce związkowej nadawane przez zakładowy radiowęzeł. Jako rezerwista został skierowany na ćwiczenia wojskowe, które odbył w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. w 19 Batalionie Saperów w Unieście (Jednostka Wojskowa nr 3691).
2. **Sławomir Anastaziak** (1962-2025) przed wprowadzeniem stanu wojennego działał w strukturach NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” w Ozorkowie, gdzie pełnił funkcję skarbnika. W okresie od 5 listopada 1982 r. do 10 stycznia 1983 r. przed powołaniem do dwuletniej zasadniczej służby wojskowej został skierowany pod pozorem wstępnego przeszkolenia do 1 Warszawskiej Brygady Artylerii Armat w Węgorzewie (Jednostka Wojskowa nr 2568). Szkolenie poborowych w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej. W latach 1981-1985 Sławomir Anastaziak był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.
3. **Mieczysław Błaszczyk** (1954-2023) był zatrudniony w Zakładach Przemysłu Wełnianego im. Norberta Barlickiego w Łodzi, gdzie działał w strukturach zakładowych NSZZ „Solidarność”. Został powołany do służby czynnej w Jednostce Wojskowej nr 3466 w Czerwonym Borze pod pozorem trzymiesięcznych ćwiczeń wojskowych, które odbył w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r. w 2 Kompanii Inżynierjno-Drogowej. Szkolenie rezerwistów w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej.
4. **Tadeusz Józef Jasek** (1951-2007) od stycznia do maja 1982 r. gromadził i rozpowszechniał na terenie Łodzi pismo „Solidarność Walcząca”. W grudniu 1982 r. uczestniczył w założeniu i do maja 1983 r. kierował nielegalnym ugrupowaniem Polskie Stronnictwo Pracy, mającym na celu walkę z komunizmem. W ramach organizacji zajmował się drukiem i kolportażem biuletynu „Reduta” propagującego założenia programowe PSP. 4 i 12 maja 1983 r. Służba Bezpieczeństwa dokonała przeszukania zajmowanych przez niego pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych, rekwirując m.in. maszynę do pisania, papier, zdjęcia i slajdy z manifestacji oraz wydawnictwa podziemne. W okresie 6-13 maja 1983 r., a następnie od 20 maja do 26 lipca 1983 r. wobec Tadeusza Jaska zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania. 16 sierpnia 1983 r. Sąd Rejonowy w Łodzi umorzył wszczęte w sprawie postępowanie karne na mocy amnestii. We wrześniu 1986 r. ww. został objęty zakazem

wyjazdów zagranicznych na okres dwóch lat i otrzymał odmowę wydania paszportu na wyjazd do Szwecji w związku z podejrzeniem zamiaru pozyskania tamże środków finansowych na dalszą działalność opozycyjną. Od 1983 r. do 1988 r. był inwigilowany przez SB.

5. **Janisław Kazimierz Juśkiewicz** (1944-2023) od 1985 r. współpracował z Ogólnopolskim Komitetem Oporu Rolników na terenie dawnego woj. sieradzkiego. Od co najmniej 1987 r. był członkiem niesformalizowanych grup kolporterskich prowadzących dystrybucję wydawnictw drugiego obiegu. Działalność tę prowadził do 1989 r. W kwietniu 1989 r. został członkiem struktur gminnych Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Rolników Indywidualnych w Warcie.
6. **Maria Antonina Kiełkiewicz-Dziuba** (1943-2022) współorganizowała struktury NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Usług Socjalnych Budownictwa Bełchatowsko-Pomorskiego Kombinatoru Budowy Elektrowni w Bełchatowie, weszła w skład Komitetu Założycielskiego, a następnie Komisji Zakładowej, obejmując funkcję wiceprzewodniczącej. W marcu 1981 r. zainicjowała podjęcie przez pracowników zakładu strajku ostrzegawczego. Utrzymywała kontakty z grupami opozycyjnymi z Łodzi, Warszawy i Katowic, skąd przywoziła ulotki i kolportowała je na terenie Bełchatowa. Publicznie krytykowała ustrój socjalistyczny, partię i sojusz Polski z ZSRR. W lutym 1982 r. w użytkowanych przez nią pomieszczeniach mieszkalnych i biurowych dokonano przeszukania, rekwirując materiały związkowe. Wskutek czynności operacyjnych Służby Bezpieczeństwa otrzymała wypowiedzenie umowy o pracę; ostatecznie została zwolniona z dniem 31 sierpnia 1982 r. Uczestniczyła w spotkaniach b. działaczy NSZZ „Solidarność”, w tym również pozbawionych pracy w ZUSB w stanie wojennym. 28 marca 1983 r. miała miejsce jej eksmisja z hotelu robotniczego.
7. **Eryk Kupiecki** (1949-2024) działał w NSZZ „Solidarność” w Zakładach Remontowych Kuratorium Oświaty i Wychowania w Płocku oraz był sympatykiem Konfederacji Polski Niepodległej. W stanie wojennym jako rezerwista został skierowany, pod pozorem odbycia trzymiesięcznych ćwiczeń wojskowych w okresie od 5 listopada 1982 r. do 3 lutego 1983 r., do Jednostki Wojskowej nr 3466 w Czerwonym Borze i przydzielony do 2 Kompanii Inżynierjno-Drogowej. Szkolenie w tej jednostce nie służyło realizacji zadań z zakresu obronności kraju, ale stanowiło dotkliwą represję polityczną wobec przedstawicieli opozycji i miało na celu ich odizolowanie od społeczeństwa oraz zmuszenie do zaprzestania działalności antykomunistycznej. W latach 1981-1988 był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.
8. **Sebastian Mikołaj Rybarczyk** (1970-2018) od 1986 r. do 1989 r. działał w Konfederacji Polski Niepodległej, od 1988 r. w Federacji Młodzieży Walczącej w Łodzi. Był przywódcą rozłamowej wobec FMW struktury pod nazwą FMW-Frakcja Rewolucyjna i współzałożycielem Organizacji Młodzieżowej KPN, w ramach której organizował wiece, obchody rocznicowe i przemarsze oraz kolportował materiały bezdebitowe, podziemne wydawnictwa, znaczki, plakietki i odznaki sygnowane przez Komisję Uczelnianą Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Łódzkiego, NSZZ „Solidarność” i KPN. Współpracował z Autonomicznym Wydziałem Wschodnim Solidarności Walczącej. W latach 1989-1990 należał do Liberalno-Demokratycznej Partii „Niepodległość” i redagował pismo „Komentarz”. Został relegowany ze szkoły i przymusowo wcielony do wojska. Od 1988 r. do 1989 r. podlegał inwigilacji ze strony Służby Bezpieczeństwa.

9. **Elżbieta Izabela Soukup** (1953-2009) przed 13 grudnia 1981 r. działała w strukturach zakładowych NSZZ „Solidarność” w Przędzalni Czesankowej Anilany „Polanil” w Łodzi i pełniła funkcję sekretarki Ogólnokrajowej Sekcji Włókna i Skóry. Była sygnatariuszką deklaracji założycielskiej Klubu Dyskusyjnego „Rzeczpospolita Samorządna - Wolność, Sprawiedliwość, Niepodległość” utworzonego w Łodzi 27 listopada 1981 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego koordynowała działalność związkową w „Polanilu” oraz współuczestniczyła w wydawaniu nielegalnych druków i ulotek. 30 kwietnia 1982 r. w jej mieszkaniu przeprowadzono przeszukanie i zarekwirowano materiały służące do powielania tekstów (papier, farbę powielaczową, kalkę maszynową). 3 maja 1982 r. została internowana, a 11 maja 1982 r. osadzona w Ośrodku Odosobnienia dla Internowanych Kobiet w Gołdapi, gdzie przebywała do 6 lipca 1982 r. Po powrocie do Łodzi kontynuowała, do co najmniej 1987 r., działalność w konspiracyjnych strukturach związku (m.in. w Komisji Interwencji i Praworządności), brała udział w tajnych spotkaniach czołowych przedstawicieli łódzkiego podziemia, prowadziła kolportaż nielegalnych wydawnictw, współpracowała z redakcją „Głosu Łodzi” - organu prasowego Regionalnej Komisji Wykonawczej „Solidarność” Ziemi Łódzkiej. W latach 1982-1989 była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa.
10. **Czesław Stradowski** (1943-1989) będąc pracownikiem naukowym Instytutu Techniki Radiacyjnej Politechniki Łódzkiej, współtworzył w miejscu pracy struktury NSZZ „Solidarność”, wszedł w skład Komitetu Założycielskiego, a 10 stycznia 1981 r. został wiceprzewodniczącym Komisji Uczelnianej. Po wprowadzeniu stanu wojennego zainicjował powstanie podziemnej Kierowniczej Grupy Akcji Konspiracyjnej w Łodzi, organizował druk i kolportaż pisma „Akcja Konspiracyjna”. 20 kwietnia 1982 r. uczestniczył w zebraniu założycielskim Tajnego Tymczasowego Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej. 8 maja 1982 r. został zatrzymany, od 10 maja do 23 lipca 1982 r. był internowany w Ośrodku Odosobnienia w Łowiczu. Po zwolnieniu kontynuował działalność w KGAK, w ramach której współorganizował m.in. manifestację 1 maja 1983 r. w Łodzi. Z jego inspiracji przygotowano petycję do Sejmu PRL w sprawie zwolnienia działaczy związkowych z więzień. W latach 1982-1985 był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa w związku z podejrzeniem kolportażu materiałów bezdebitowych.
11. **Jerzy Walczak** (1952-2021) przed wprowadzeniem stanu wojennego był działaczem NSZZ „Solidarność”, wszedł w skład prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego w Jarocinie i pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej w Jarocińskich Zakładach Przemysłu Maszynowego Leśnictwa „Jaroma”. 14 grudnia 1981 r. podjął próbę zorganizowania strajku załogi, a 16 grudnia 1981 r. został internowany w Ośrodku Odosobnienia w Ostrowie Wielkopolskim pod zarzutem kontynuowania działalności związkowej pomimo zawieszenia NSZZ „Solidarność”. Prokurator Rejonowy w Jarocinie wszczął wobec niego śledztwo i zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania od 22 grudnia 1981 r. do 5 lutego 1982 r. Sąd Rejonowy w Jarocinie wyrokiem z 22 lutego 1982 r. uznał go winnym zarzucanego czynu (nakłanianie do strajku), ale odstąpił od wymierzenia kary. W latach 1981-1982 Jerzy Walczak był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa.
12. **Izabela Maria Wasiak** (1927-1990) w październiku 1980 r. zorganizowała w Zespole Szkół Odzieżowych nr 2 w Łodzi szkolną Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność”. W stanie wojennym kolportowała prasę i książki „drugiego obiegu”, współpracując z łódzkim wydawnictwem podziemnym „Solidarność Walcząca”. W latach 1986-1989 przewodniczyła Łódzkiemu Zespołowi Oświaty Niezależnej, w ramach którego m.in. opracowała i wydała dwa wybory utworów literackich z komentarzami: *Lektury naszych dziadków* i *Lektury naszych rodziców* oraz redagowała biuletyn „Oświata Niezależna”. Teksty jej autorstwa - pod pseudonimem „Irena

Wolska” - publikowano w prasie podziemnej („Solidarność Walcząca”, „Głos Łodzi”, „Nike”, „Głos Solidarności”, „Legionista”). Od października 1988 r. tworzyła Komitet Organizacyjny Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej; działała w Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”. Na przełomie lat 1988 i 1989 przebywała we Francji w ramach porozumienia zawartego pomiędzy związkami zawodowymi, pozyskując środki na działalność związkową i oświatową w kraju. W kwietniu 1989 r. została członkiem założycielem Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Łodzi. W latach 1988-1989 była inwigilowana przez Służbę Bezpieczeństwa.